අනුරාධපුර, රන්මසු උයනේ පිහිටි සංකේත චක්‍රයේ බෞද්ධ මුහුණුවර පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

ඒ.කේ.සී. අයේෂානි අබේසිංහ[1]

සංකේතාත්මක කලා කෘතිවලින් බෞද්ධ සන්නිවේදන ලක්ෂණ හෙළි වේ. එවැනි සුවිශේෂී කලා කෘතියක් ලෙස රන්මසු උයන සංකේත චක්‍රය හඳුනාගත හැකි ය. රන්මසු උයන රාජකීය ජල උද්‍යානයේ පර්වතයක් ආශ්‍රිත ලෙනක දක්නට ලැබෙන සංකේත චක්‍රය පිළිබඳ වත් එහි බෞද්ධ මුහුණුවර පිළිබඳ වත් විමසුමක් සිදු කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ අපේක්ෂාවයි. අනුරාධපුර ඓතිහාසික පුද බිමේ හමු වන සියලු නටබුන්, කලා කෘති ආගමික පසුබිමක් මත ගොඩනැගුණු ඒවා වුව ද අතීත රාජකීයන්ගේ විනෝදයට නිර්මාණය වූ රන්මසු උයන එම ආගමික නිර්මාණ අතර වන එක ම ගිහි ජීවිතානුබද්ධ නටබුන්හි ශේෂයයි. එහෙත් එහි ද බෞද්ධ මුහුණුවරකින් යුතු කලා කෘති දක්නට ලැබේ. රන්මසු උයන ශ්‍රී ලංකාවේ අනුරාධපුරයේ ඉසුරුමුණි විහාරයට ආසන්න ව ඇති පෞරාණික ජල උයනකි. ක්‍රි. ව. දහ වන සියවසට අයත් සිවු වන මිහිඳු රජුගේ වෙස්සගිරි සෙල්ලිපියේ මෙම උද්‍යානය හඳුන්වා තිබෙන්නේ රන්මසු උයන යනුවෙනි. රන්මසු උයනට අයත් අංක 34 ලෙනෙහි විශ්ව චක්‍රය ලෙස හඳුන්වනු ලබන රූප සහිත මෙම විශේෂ සංකේත චක්‍රයක් දැකගත හැකි වේ. මීටර් 1.8 ක පමණ විශ්කම්භයකින් යුත් වෘත්තයක් වූ මෙහි විවිධ ජ්‍යාමිතික හැඩතල හා සත්තව රූප දක්නට ලැබේ. රන්මසු උයන රාජකීය ජල උද්‍යානයේ පිහිටි මෙම සංකේත චක්‍රය පිළිබඳ මේ වන විටත් නිශ්චිත නිගමනයක් නොමැත. එහෙත් අතීත කලා කෘතිවල සංකේතාත්මක මුහුණුවර විමසීමේ දී එම පොදු සංකේතාත්මක මුහුණුවර මෙම සංකේත චක්‍රය තුළ ද දැකගත හැකි ය. සඳකඩ පහණට, චෛත්‍ය නිර්මාණයන්ට සබැඳි ආගමික අර්ථ දැක්වීම්හි සංකේතාත්මක ආගමික මුහුණුවරින් ඔබ්බට ගොස් මනස මූලික කරගත් චිත්ත ඒකාග්‍රතාව පසුබිම් වූ බෞද්ධ මුහුණුවර මෙම සංකේත චක්‍රයෙන් විමසිය හැකි අතර ම අතීත කලාකරුවාගේ බෞද්ධාගමික නැඹුරුව මෙමගින් විද්‍යාමාන වන බව නිගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද: චිත්ත ඒකාග්‍රතාව, බෞද්ධාගමික නැඹුරුව, බෞද්ධ මුහුණුවර, රන්මසු උයන, සංකේත චක්‍රය

[1] නාගානන්ද ජාත්‍යන්තර බෞද්ධ අධ්‍යයන ආයතනය, කැලණිය. chamoayesha9653@gmail.com